

Quincentenario filolog
ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у Љубљани, К. НИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив. у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф. Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА, проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА, проф. Унив. у Београду.

КЊИГА V.

БЕОГРАД 1925—1926.

s. v. *osěf*: Ak. Rj. *osap* (g. *ospa*), isto što *ospa*, *osip* (samo iz Stulićeva rj.); ispor. i Niederle, Slov. Starož. IX, str. 111: obilní daň, kterou západní Slované platili německé říši, resp. tomu komu jí císař nebo jeho zastupce přepouští; slula *osep*, *osyp*; původní *osъpъ* (od *spъpъ* — suti).

s. v. *otrōk*: u Kastvu znači dijete, isp. Janko, Pravěk str. 75: slovo *ot-rokъ* znamená v praslovanštině toho, kdo ne umí mluvit (dítě); a kako inorodni zarobljenici nisu znali govoriti slavenski, otrok označuje i roba.

Sušak, 9. VIII. 1925.

Dr. Mate Tentor.

10. Неколико података о изговору њ у XIII и XIV в.

Познато је (в. на пр. преглед код Решетара, Archiv Јагићев XVI 352—368; XVIII 1—9) да се јужни изговор јата јавља у хирлским споменицима у последњим десетинама XIV в. Међутим ја сам га, испитујући наше латинске и талианске повеље, нашао и знатно раније, нешто у XIII в. и знатно више у целом XIV веку. Примере за њ ја износим овде, не упуштајући се даље у оцену њихове вредности и остављајући стручњацима — филолозима да то учине. У свом излагању ја ћу почети од краја XIV века и спуштаћу се у све дубљу прошлост.

У уговору Ђурђа Страцимировића са Млечићима од 14. априла 1396 г. помиње се *contrata usque diviciam stiena* (Listine 4, 367).

У једној признаници посланика бана босанског Твртка од 1. новембра 1372 г. помињу се *homines Bieliachi u qui vocantur Diedich de Раоа* (Бџлики и Дџдић, исп. В. Ђоровић, Краљ Твртко I 102).

У записницима дубровачког Већа Умољених стоји да је 25. јула 1379 г. примљена у манастир кћи *Dragi de Biela* (Monumenta Ragusina 4, 224).

У јулу 1376 помиње се дубровачки трговац *Tuerdach Bieloevich* (l. c. 150—1).

Новембра 1369 помиње се у Дубровнику посланик Николе Алтомановића *Џериер Rogatich* (Црџп; Споменик XI 101).

Дубровачко Мало Веће примило је 1. децембра 1367 г. у дубровачко грађанство *Utiesen Radoslavich de Bielgrad* (Утџшен, I с. 111).

У записницима Малог Већа помиње се 17. јула 1366 *Stiere de Georgio* (Стџпе, *Mon. Rag.* 4, 46).

У јулу 1363 г. изабран је за српског писара *Nicus de Biele* (I с. 275; исп. *Mon. Rag.* 4, 57 од 1366 г.).

1360—2 помиње се у записцима дубровачких Већа *Ghersiepiesech* (*Mon. Rag.* 3, 239, 206, 191, 189, 187, 186, 182, 181, 80, 48; *Codex Diplomaticus* 13, 230). Ово се јавља и већ под 1336 годином (*Mon. Rag.* 5, 405). У другом делу речи поуздано је п'вськ.

Октобра 1362 помиње се *Stјерско Ćicorich* (*Mon. Rag.* 3, 233) Стџпко; *Prosieĉ* (232) Просџк.

13. септембра 1362 г. одлучено је у В. Већу *concedere licenciam Bielachape ut labore* (I с. 3, 223). Б'џлокапа.

9. јуна 1361 помиње се у В. Већу прокуратор *domine Biele, uxoris Marini de Goĉe* (I с. 3, 84).

17. марта 1360 наређује В. Веће да *sindicus debeat ire sine mora et remanere in Briego* (I с. 3, 27). Бр'џг.

1. децембра 1360 свињско месо а *Vrego vel a Dievalo* (2, 253), ако поменути назив претставља заиста Д'џвал или Д'џвол. Исп. 21. јула 1347 о избору синдика *ad Dievalum* (1, 268).

26. јуна 1356 помиње се имање *Spiese becharii que est in Bielem* (*Mon. Rag.* 2, 154). В. се помиње и после тога, особито 1362—3 (*Ron. Reg.* 3, 230, 315, 317, 319, 331, 346). Исп. и 18. априла 1352: *vinee et terre de Bielem* (*Cod. Diplom.* 12, 88). Истога дана помиње се кућа *quam Bielce emit* (2, 154). Б'џлце, исп. Б'џлчић.

6. марта 1350 викано је по Дубровнику, да нико не сме примити у кућу *Bielnam, famulam Draganı* (2, 98). Б'џлна.

29. септембра 1346 г. у једној млетачкој одредби о царинама помиње се *mier*, вероватно, као знак за меру (исп. „мерица“ и сл.): *val libre CC lo mier, vignira a pagar libri II lo mier in L* (*Listine*, 2, 388); м'џр.

9. марта предато је писмо *Brichico in Biela* (1, 196) 1336 *Piesak*.

10. јуна 1326 помиње се виноград *Bielen* (5, 65).

1. новембра 1303 г. помиње се *Radovan filius Osien* (5, 65). Исп. Осџн, Асџн.

16. маја 1243 један Дубровчанин узео је у Задру лађу а *magistro Dobrano, cognato Striesse* (*Cod. Diplom.* 4, 189). Исп.

Стрѣз, Стрѣзо, Стрѣзе. 17. марта 1235 г. помиње се као сведок у уговору мира између Дубровника и Омиша Strieslavus (С. D. 3, 434), Стрѣ(з)слав или Стрѣзислав, исп. Стрѣзимир.

25. фебруара 1234 у тестаменту Ивана Гундулића и жене његове помиње се кућа коју је он купио а Marino Zrieve (Cod. Dipl. 3. 400). Црѣва.

Да поменем и један икавски облик од 1287 год. (од 8. маја) у називу међа која vadit ad Satyskam (Cod. Dipl. 6, 588) у акту бос. бана Пријезде. Сутѣска, Сатѣска.

Сш. Сшанојевић.

11. Загребъ и Аграмъ.

О происхожденіи имени хорватской столицы особенно второго, написано знаменитыми филологами, какъ-то Miklošićem, Jagićem и не такъ давно г. Musićem, много остроумныхъ соображеній и догадокъ; однако вопросъ всетаки не рѣшенъ окончательно, потому что представленныя объясненія основаны лишь на замысловатыхъ фонетическихъ предположеніяхъ: первое имя, въ значеніи крѣпость, „trdnjava“, приводится въ связь съ хорватскимъ grepsti, а нѣмецкое названіе города считается исковерканнымъ изъ хорватскаго. Чтобъ выяснить дѣло, нужно, на мой взглядъ, принять за исходную точку не теперешнія формы названныхъ имени, а поискать въ письменныхъ памятникахъ слѣдовъ древнѣйшаго начертанія ихъ.

По сообщенію автора статьи въ чешской энциклопедіи, г. Dryáka, подъ заглавіемъ „Záhřeb“¹, оказывается, что въ документѣ, въ силу котораго 1242 г. Белой IV были даны Загребу права свободнаго города, послѣдній названъ „Zagrabia in monte Grech.“ Форма съ основнымъ „а“, которое новѣйшіе ученые объясняютъ только вліяніемъ гармоніи гласныхъ, сохранилась до сихъ поръ въ мадыарскомъ названіи города „Zágráb“ и итальянскомъ „Zagabria“. И старѣйшее начертаніе нѣмецкаго имени является въ формѣ „Zagramb“.² Поэтому до сихъ поръ въ латинскихъ изданіяхъ трудовъ послѣдовательно пишутъ Zagrabia, а не Zagabria.³

¹ Ottův Slovník Naučný, XXVII 308.

² Ср. Jagić, Archiv XII 315.

³ На пр. въ Corpus Inscriptionum Etruscarum. Suppl. Fasc. I: Fragmenta Zagradiensia.